

“Political Summary”

Post-Traumatic Growth Among Iranian Nurses Deployed to Combat Zones

Mohammad Goshi Dehaghy¹, Morteza Khaghani Zadeh¹, Hamid Peyravi², Soleiman Heydari³, Zohreh Vafadar^{1*}

¹ Nursing Care Research Center, Clinical Sciences Institute, Faculty of Nursing, Baqiyatollah University of Medical Sciences, Tehran, Iran

² Nursing Care Research Center, Faculty of Nursing and Midwifery, Iran University of Medical Sciences, Tehran, Iran Community Health, Tehran, Iran

³ Department of General Surgery, Trauma Research Center, Baqiyatollah University of Medical Sciences, Tehran, Iran

* **Corresponding Author:** Zohreh Vafadar, Nursing Care Research Center, Clinical Sciences Institute, Faculty of Nursing, Baqiyatollah University of Medical Sciences, Tehran, Iran. Email: Zohrehvafadar@gmail.com

How to Cite: Goshi Dehaghy M, Khaghani Zadeh M, Peyravi H, Heydari S, Vafadar Z. Post-Traumatic Growth Among Iranian Nurses Deployed to Combat Zones. J Crit Care Nurs. 2025;18(3):49-52. doi: [10.30491/JCC.18.3.49](https://doi.org/10.30491/JCC.18.3.49)

Received: 10 October 2025 **Accepted:** 10 October 2025 **Online Published:** 26 February 2026

Abstract

Background & aim: This study aimed to explore post-traumatic growth (PTG) among nurses deployed to combat zones—a concept referring to positive personal changes following exposure to traumatic events with broad individual, social, and psychological implications.

Methods: This qualitative study employed conventional content analysis and was conducted at the Baqiyatallah School of Nursing between 2021 and 2023. Data were collected through semi-structured interviews with 11 participants using purposive sampling. Analysis identified 22 subcategories grouped into six main categories: “spiritual growth,” “empowerment of interpersonal relationships,” “learning new cultures,” “finding new learning opportunities,” “enhanced resilience,” and “attitudinal change”.

Results: These findings indicate that PTG in deployed nurses is a multidimensional, context-dependent phenomenon influenced by various factors, including occupational stressors, mental health status, and prior combat exposure.

Conculoion: These insights can help nursing managers and deployment teams better understand the factors contributing to positive psychological growth among Iranian nurses.

Keywords: Armed Conflicts; Axis of Resistance; Nurses; Post-Traumatic Growth.

«خلاصه سیاستی»

رشد مثبت پس از سانحه در پرستاران ایرانی اعزام شده به مناطق جنگی

محمد گوشی دهقی^۱، مرتضی خاقانی زاده^۱، حمید پیروی^۲، سلیمان حیدری^۳، زهره وفادار^{۱*}^۱ مرکز تحقیقات پرستاری مراقبت ویژه، دانشکده پرستاری، دانشگاه علوم پزشکی بقیه‌الله (عج)، تهران، ایران^۲ مرکز تحقیقات مراقبت پرستاری، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی ایران، تهران، ایران^۳ گروه جراحی عمومی، مرکز تحقیقات تروما، دانشگاه علوم پزشکی بقیه‌الله (عج)، تهران، ایران

* نویسنده مسئول: زهره وفادار، مرکز تحقیقات پرستاری مراقبت ویژه، دانشکده پرستاری، دانشگاه علوم پزشکی بقیه‌الله (عج)، تهران، ایران. پست الکترونیک:

Zohrehvafadar@gmail.com

دریافت مقاله: ۱۴۰۴/۱۰/۰۹ پذیرش مقاله: ۱۴۰۴/۱۰/۰۹ انتشار مقاله: ۱۴۰۵/۰۲/۲۶

چکیده

زمینه و هدف: این مطالعه با هدف بررسی رشد پس از سانحه در پرستارانی انجام شد که به مناطق جنگی اعزام شده بودند؛ مفهومی که به تغییرات مثبت فرد پس از مواجهه با حوادث، تروما، جنگ و تراژدی اشاره دارد و پیامدهای گسترده‌ای در سطوح فردی، اجتماعی و روانی دارد.

روش‌ها: این پژوهش کیفی در دانشکده پرستاری بقیه‌الله (عج) طی سال‌های ۲۰۲۱ تا ۲۰۲۳ با استفاده از تحلیل محتوای متعارف انجام شد و داده‌ها از طریق مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته با ۱۱ پرستار و به صورت نمونه‌گیری هدفمند گردآوری شد. تحلیل داده‌ها به شناسایی ۲۲ زیرمقوله و ۶ مقوله اصلی شامل «رشد الهی»، «توانمندسازی روابط بین فردی»، «یادگیری فرهنگ‌های جدید»، «یافتن فرصت‌های یادگیری تازه»، «افزایش تاب‌آوری»، و «تغییر نگرش» انجامید.

یافته‌ها: نتایج نشان داد رشد پس از سانحه در پرستاران مفهومی چندبعدی و وابسته به زمینه است که تحت تأثیر عوامل مختلفی از جمله استرسورها، وضعیت روانی و تجربیات قبلی قرار دارد.

نتیجه‌گیری: این یافته‌ها می‌تواند به مدیران پرستاری و تیم‌های اعزامی در شناخت عمیق‌تر عوامل مؤثر بر مقابله موفق و رشد مثبت پس از سانحه در پرستاران ایرانی کمک کند.

کلید واژه‌ها: درگیری‌های مسلحانه، محور مقاومت، پرستاران، رشد پس از سانحه.

مقدمه

که در صورت وجود حمایت مناسب، این تجربه‌ها می‌توانند به رشد مثبت تبدیل شوند [۵ و ۱]. متأسفانه نظام سلامت و نظام پرستاری کشور فاقد ساختارهای رسمی برای آماده‌سازی روانی پیش از اعزام، حمایت عاطفی، آموزشی و فرهنگی حین مأموریت، پیگیری روان‌شناختی و شغلی پس از بازگشت است. بدون این سیاست‌ها، احتمال بروز پیامدهای منفی جنگ افزایش می‌یابد و امکان بهره‌گیری از ظرفیت واقعی (PTG) کاهش می‌یابد.

رشد مثبت پس از سانحه (PTG) به تغییرات مثبت و عمیق فردی گفته می‌شود که در پی مواجهه با رویدادهای شدید و تهدیدکننده زندگی مانند جنگ، آسیب، بحران و سانحه رخ می‌دهد [۳-۱]. پرستاران نظامی و داوطلبان درمان در مناطق جنگی با فشار مضاعف ارائه مراقبت و قرار گرفتن در معرض خطر مواجه‌اند [۴ و ۱]. پرستاران اعزام‌شونده به مناطق جنگی در معرض آسیب‌های روانی، فشارهای عملیاتی، کمبود امکانات، تنش‌های محیطی و مواجهه با خشونت و تروما هستند. اگرچه این استرس‌ها می‌توانند آسیب‌زا باشند، مطالعات نشان می‌دهد

روش‌ها

در این پژوهش کیفی که طی سال‌های ۲۰۲۱ تا ۲۰۲۳ در دانشکده پرستاری بقیه‌الله (عج) انجام شد، با استفاده از رویکرد تحلیل محتوای کیفی گرانهیم و لوندمن به بررسی تجربه پرستاران مرد خدمت‌کرده در مناطق جنگی محور مقاومت پرداخته شد.

مشارکت‌کنندگان ۱۱ پرستار مرد ۲۲ تا ۴۶ ساله بودند که از طریق نمونه‌گیری هدفمند و سپس گلوله‌برفی انتخاب شدند. داده‌ها از طریق مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته ۴۵ تا ۶۵ دقیقه‌ای گردآوری و بلافاصله پس از هر مصاحبه بصورت کلمه به کلمه پیاده‌سازی شد.

فرآیند تحلیل شامل چند مرحله منظم بود: ابتدا ۶۱۲ کد اولیه استخراج شد، سپس این کدها در یک فرایند مقایسه مستمر در قالب ۲۲ زیرمقوله سازمان‌دهی و در نهایت در ۶ مقوله اصلی ادغام گردید. تمامی اصول اخلاق پژوهش شامل کسب رضایت آگاهانه، حفظ محرمانگی اطلاعات، و بازبینی یافته‌ها توسط مشارکت‌کنندگان (Member Check) رعایت شد.

یافته‌ها

مطالعه شش حوزه اصلی از رشد پس از سانحه در پرستاران را شناسایی کرد:

۱. رشد معنوی: (Divine Growth) احساس نزدیکی بیشتر به خدا، لذت عبادت، آرامش در دعا، احساس موفقیت معنوی.
۲. تقویت روابط بین‌فردی: (Empowering Interpersonal Relationships) شکل‌گیری دوستی‌های عمیق، روابط برادرانه، افزایش دلتنگی و توجه به خانواده.
۳. یادگیری درباره فرهنگ‌های دیگر (Learning About Other Cultures) نیاز به یادگیری زبان جدید، مواجهه با فرهنگ‌های متنوع در محور مقاومت، تجربه «فرهنگ مقاومت» و همکاری جمعی.
۴. فرصت‌های جدید یادگیری (Finding New Learning Opportunities) انگیزه برای ادامه تحصیل، یادگیری مهارت‌های خارج از تخصص، توسعه دانش پرستاری، یادگیری زبان جدید.

۵. افزایش تاب‌آوری (Increased Resilience) افزایش صبر و مقاومت، خوگیری با صحنه‌های شدید آسیب، تحمل کار سخت با حداقل امکانات، سازگاری با ناامنی، کمبود نیرو و مشکلات محیطی.

۶. تغییر نگرش (Change in Attitude) تغییر اولویت‌های زندگی، تعهد به خدمت در محور مقاومت، پذیرش تصمیم‌های دشوار، درک اهداف بزرگ‌تر و معنابخش.

بحث

یافته‌های پژوهش حاضر نشان داد که تجربه حضور در میدان‌های جنگی می‌تواند برای پرستاران علاوه بر ایجاد فشارهای روانی، زمینه‌ساز شکل‌گیری ظرفیت‌های مهمی در حوزه رشد پس از سانحه نیز باشد.

بر اساس تحلیل مشارکت‌کنندگان، تقویت معنویت، افزایش تاب‌آوری، گسترش مهارت‌های ارتباطی، ارتقای نگرش حرفه‌ای و تعمیق روابط تیمی از مهم‌ترین ابعاد رشد مثبت پس از بازگشت از مأموریت‌های جنگی محسوب می‌شود.

این نتایج پیامدهای قابل‌توجهی برای سیاست‌گذاری در حوزه پرستاری و سلامت دارد و می‌تواند مسیر طراحی یک نظام جامع حمایت روانی و حرفه‌ای را روشن سازد.

از نظر سیاست‌گذاری، نخستین ضرورت، تقویت آمادگی روانی پیش از اعزام است؛ به‌گونه‌ای که دوره‌های آموزشی نظام‌مند برای مدیریت هیجانات، ارتقای تاب‌آوری و بهره‌گیری از منابع معنوی در مواجهه با صحنه‌های جنگ طراحی و اجرا شود.

دوم، در طول مأموریت، شکل‌دهی برنامه‌های حمایتی ساختارمند اهمیت دارد؛ شامل استقرار تیم‌های حمایت روانی، تقویت روحیه برادری و هم‌افزایی تیمی، و استفاده هدفمند از فرصت‌های فرهنگی و آموزشی که در محیط جنگ ایجاد می‌شود (مانند یادگیری زبان‌های بومی مورد نیاز). پس از بازگشت از مأموریت نیز لازم است سیستم‌های ارزیابی و توانمندسازی پس‌امموریت ایجاد شود تا ابعاد رشدشده مانند تاب‌آوری، معنویت، کیفیت روابط، و نگرش حرفه‌ای شناسایی و تقویت شود.

بر اساس این یافته‌ها، ایجاد بسترهای ساختاری برای نهاده‌سازی رشد پس از سانحه (PTG) در نظام اعزام نیروهای درمانی ضروری است؛ به‌گونه‌ای که (PTG) از یک پیامد غیررسمی و فردی به یک هدف سیاستی مشخص تبدیل شود. مستندسازی سیستماتیک تجربه‌های پرستاران نیز می‌تواند منبعی ارزشمند برای ارتقای مدیریت بحران، توسعه آموزش‌های پرستاری و بهبود کیفیت مراقبت از مجروحان جنگی باشد.

نتیجه‌گیری

کاربست این نتایج برای نظام سلامت ایران نشان می‌دهد که با تقویت تاب‌آوری و مهارت‌های چندبعدی پرستاران، می‌توان عملکرد حرفه‌ای آنها را در میدان‌های جنگی ارتقا داد و هم‌زمان از بروز آسیب‌های روانی جلوگیری کرد. تمرکز سیاست‌گذاری از رویکرد صرفاً «کاهش آسیب» به سمت «تبدیل تجربه به رشد حرفه‌ای و روانی» می‌تواند کیفیت مراقبت از مجروحان را افزایش داده و زمینه آموزش مبتنی بر تجربه را در برنامه‌های رسمی پرستاری فراهم سازد. در مجموع،

سپاس‌گزاریم. همچنین از حمایت‌های بی‌دریغ همکاران و مشاوران علمی که ما را در مسیر انجام این پژوهش یاری کردند، قدردانی می‌شود.

تضاد منافع

نگارندگان این مقاله اعلام می‌دارند که هیچ‌گونه تعارض منافی در ارتباط با این پژوهش وجود ندارد.

منابع

1. Gooshi M, Khaghanizade M, Peyrovi H, Heydari S, Vafadar Z. Positive Posttraumatic Growth in Iranian Nurses Who Served in War Zones. *Trauma Monthly*. 2023;28(6):947-956. doi:10.30491/tm.2023.419424.1651
2. Tedeschi RG, Calhoun LG. Posttraumatic growth: Conceptual foundations and empirical evidence. *Psychological Inquiry*. 2004;15(1):1-18. doi: 10.1207/ s15327965 pli1501_01
3. Linley PA, Joseph S. Joseph S. Positive change following trauma and adversity: A review.

یافته‌های این مطالعه بر لزوم طراحی یک بسته سیاستی جامع برای حمایت پیش، حین و پس از مأموریت تأکید می‌کند تا ظرفیت‌های رشد پس از سانحه در پرستاران به شکلی پایدار و هدفمند در خدمت ارتقای نظام سلامت قرار گیرد.

تقدیر و تشکر

از زحمات ارزشمند تمامی پژوهشگرانی که آثار و داده‌های آنها مبنای این مطالعه مروری قرار گرفت، صمیمانه

Journal of Traumatic Stress. 2004;17(1):11-21. doi. 10.1023/B:JOTS.0000014671.27856.7e

4. Prati G, Pietrantonio L. The relation of perceived and received social support to mental health among first responders: A meta-analytic review. *Journal of Community Psychology*. 2010;38(3):403-417. doi. 10.1002/jcop.20371
5. Calhoun LG, Tedeschi RG. Handbook of posttraumatic growth: Research and practice. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates; 2006.